

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประชาธิปไตย นับเป็นระบบการเมืองในอุดมคติอย่างหนึ่ง ที่สังคมต่างๆ ส่วนมากพยายามที่จะยึดถือเป็นหลัก สำหรับการปกครองประเทศ และสำหรับการสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาลตนเอง ทั้งนี้ เพราะถือกันว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมขึ้นมา และเชื่อกันว่า การปกครองหลายๆ คน จะทำให้ตัดสินใจได้ดีกว่าคนไม่กี่คนหรือคนเดียว (ทินพันธุ์, 2545: 1)

การจะนำเอาระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยไปใช้ในประเทศได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยึดหลักอุดมการณ์ประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด ขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องฝึกฝนอบรมประชาชนในประเทศของตนให้มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการและระบอบการปกครองดังกล่าวด้วย เพื่อที่จะให้ประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองเอื้อต่อระบอบการปกครองดังกล่าว มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับวิถีทางแบบประชาธิปไตยตลอดจนการมีทัศนคติในทางที่ดีต่อการปกครองในระบอบดังกล่าวด้วย (เขาว์, 2530: 104) ดังนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จในสังคมหนึ่งสังคมใดได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยเอื้ออำนวยหลายประการ และปัจจัยที่มีการยอมรับกันว่ามีความสำคัญมากที่สุด ก็คือ วัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคมนั้นๆ กล่าวคือ ประชาชนและชนชั้นนำในสังคมที่มีรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสอดคล้องกันไปด้วย ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นตัวกำหนดลักษณะของพฤติกรรมทางการเมือง (ลิขิต, 2529: 35)

ในฐานะที่ประเทศไทยของเรามีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และยึดหลักอุดมการณ์ประชาธิปไตยเพื่อเป็นแนวทางในการปกครองประเทศ จึงน่าจะให้ความสนใจว่าประชาชนชาวไทยนั้นมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองดังกล่าวมากน้อยเพียงใด (เขาว์, 2530: 104)

ด้วยเหตุผลและสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษากรณีศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ เนื่องจากนิสิตนักศึกษาจัดเป็นกลุ่มประชากรหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาของระบบการเมืองการปกครอง และเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีส่วนกำหนดทิศทางในการปกครอง ซึ่งอาจจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอนาคต และกลุ่มนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ยังได้เปรียบกว่ากลุ่มบุคคลอื่นๆ อยู่หลายประการ เช่น มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวทางการเมืองตลอดจนหลักการประชาธิปไตย เป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในฐานะได้รับข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา และจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 หรือบทบาททางการเมืองในรูปแบบต่างๆ นิสิตนักศึกษาที่เข้ามามีบทบาทและเป็นแกนนำในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะเห็นได้ชัดว่าโดยส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และยังเป็นสถาบันการศึกษาที่ถือกำเนิดขึ้นและถูกหล่อหลอมด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อประชาธิปไตยและประชาชนมาโดยตลอดช่วงระยะเวลาาร่วม 73 ปี (เอกสารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547: 5)

และเมื่อพิจารณาถึงยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลานั้น จะพบได้ว่าในอดีตบุคคลแต่ละคนจะมีอุดมการณ์ และนึกถึงส่วนรวมเป็นหลัก โดยมีนิสิตนักศึกษาเป็นพลังมวลชนซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ในปัจจุบันบุคคลแต่ละคนจะนึกถึงแต่เรื่องการค้าংশิส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม มีความสนใจปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าทางด้านการเมือง ดังนั้นการศึกษาความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เรียนในคณะรัฐศาสตร์ ย่อมจะเป็นผู้ที่เข้าใจในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี จะทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมทางการเมืองว่ามีลักษณะโน้มเอียงไปในทิศทางใด จะช่วยให้เราเข้าใจอนาคตทางการเมืองได้ส่วนหนึ่ง และได้ทราบถึงประชาชนส่วนที่เป็นนักศึกษาว่ามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยอันสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ก็นำไปใช้ในการพัฒนาทางการเมืองของไทยให้เป็นแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ต่อไปในอนาคต และจะยังผลให้การพัฒนาสังคมของไทยเจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมือง กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่จะช่วยให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง
2. ผลการศึกษาแก่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อจะเป็นข้อมูลและเป็นแนวทาง และนำไปแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในอนาคต
3. เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democracy Political Culture)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคต้น ปีการศึกษา 2548 จำนวน 272 คน (ฝ่ายประมวลข้อมูล สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: 2548)

นิยามศัพท์

“**วัฒนธรรมทางการเมือง**” หมายถึง แบบแผนของวิถีชีวิต ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยม ร่วมกันของบุคคลในสังคมที่เกี่ยวกับการเมือง มีผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลากิจการการเมือง และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

“**วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย**” หมายถึง แบบแผนของวิถีชีวิต ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยมร่วมกันของบุคคลในสังคมที่เกี่ยวกับการเมือง มีผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลากิจการการเมือง และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยปัจจัยต่างๆ ที่แสดงถึงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่น ศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. จะต้องยึดมั่น และเชื่อถือในหลักความสำคัญ และศักดิ์ศรีของบุคคล หลักความเสมอภาคของบุคคล หลักแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
3. เคารพในกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย คือ หลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมาก
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง
5. ต้องเป็นผู้ที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
6. เป็นผู้ที่ มีทัศนคติและมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ และมีความเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่และสถาบันของทางราชการ
7. จะต้องรู้จักการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและในทางสร้างสรรค์
8. จะต้องเป็นผู้ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

“**การกล่อมเกลากิจการการเมือง**” หมายถึง เป็นกระบวนการให้ความรู้และการเรียนรู้ และส่งผ่านแนวความคิดทางการเมืองที่บุคคลได้มาซึ่งทักษะ ทักษะ และความรู้อีก ต่อระบบการเมือง จากบุคคลรุ่นหนึ่งไปยังบุคคลอีกรุ่นหนึ่งผ่านสถาบันต่างๆ ในสังคม

“**นักศึกษา**” หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คณะรัฐศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนประจำภาค 1 ในปีการศึกษา 2548

“เพศ” หมายถึง เพศของนักศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น เพศหญิงและเพศชาย

“ภูมิลำเนา” หมายถึง ที่อยู่เป็นหลักแหล่งของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย
จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด (ภาคเหนือ, ภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร), ภาคใต้, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก)
2. ภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร

“รายได้ของครอบครัวต่อเดือน” หมายถึง รายได้ต่อเดือนของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
ของนักศึกษา โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ไม่เกิน 10,000 บาท
2. 10,001 – 20,000 บาท
3. 20,001 – 30,000 บาท
4. 30,000 บาทขึ้นไป

“ชั้นปีที่กำลังศึกษา” หมายถึง ชั้นปีของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ชั้นปีที่ 1
2. ชั้นปีที่ 2
3. ชั้นปีที่ 3
4. ชั้นปีที่ 4 หรือมากกว่า